Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 22, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., četrtek, 10. julija (July 10), 1930. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 160

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

DELODAJALCI ZAKRIVILI BREZPOSELNOST

Senator Couzens izjavil, če industrija ne bo mogla preskrbeti stalno delo milijonom brezposelnih delavcev, da bo vlada primorana vzeti vajeti v svoje roke

Detroit, Mich. — Senator Couzens iz Michigana je v svojem govoru pred detroitskimi magnati, ki se jé tikal sedanje brezposelnostne situacije, silovito napadal kapitalistične magnate, ki so po njegovem mnenju zakrivili sedanjo krizo, katero bi bili lahko preprečili, če bi bili hoteli.

"Brezposelnost, ki spremlja sedanjo industrijsko depresijo, ste zakrivili vi sami in nihče drugi", je izjavil Couzens. "Vi bi jo bili lahko preprečili. Vi ste povečali produkcijo raznih luksuznih predmetov, ki niso neobhodno potrebni, do skrajnosti, silili ste ljudi, da so kupovali te predmete, kateri jim niso bili potrebni in katerih ne morejo plačati, in to je le pospešilo neizogibno krizo. Nadprodukcija je rodila prodajanje na obroke in posledica tega sistema je splošna zadolžitev in silen padec nakupovalne zmožnosti prebivalstva Združenih držav. To bi bili lahko preprečili, če bi vas ne bil zaslepil pohlep po velikih dobičkih. In to svojo zaslepljenost boste drago plačali, kakor vsakdo, ki krši zdrave ekonomske zakone; vsiljevanje luksurij ljudem, ki si jih ne morejo dovoliti, in jih tudi ne potrebujejo, je zelo nezdravo.

"Izjave, da sloni naša trgovina na zdravi ekonomski podlagi, da ni nobene nevarnosti, da je sedanja kriza samo začasna in da smo najhujše že preboleli, me ne zanimajo, ker so neresnične. Jaz vas hočem samo prepričati, da je potrebno, da priznate zdrave ekonomske principe in da stabilizirate delavske dohodke, da bo delavska nakupovalna moč narastla, ker le na ta način se lahko stabilizirata trgovina in industrija."

Couzens meni, da bo moral kapital sam izvesti stabilizacijo delavskih dohodkov, sicer bo to morala izvesti vlada potom brezposelnostnega zavarovanja, starostne pokojnine in raznih zavarovanj, ki bodo potrebna. Kapitalisti bi lahko dejali na stran del profitov v povprečno dobrih letih, kar bi se porabilo za stalizacijo delavskih dohodkov v slabih letih. Couzens je tudi mnenja, da bi bilo bolj pošteno, če bi delavci dobivali letno plačo, kakor da dobivajo dnevne ali tedenske mezde. On upa, da se bodo odgovorni možje vzdramili iz svojega mrtvila in ukrenili nekaj pozitivnega z ozirom na veliko ekonomsko krizo, v kateri se nahaja Amerika.

Homatije na Kitajskem

Vladne čete postrelile 700 vstašev. V provinci Čekiang ljudje umirajo za lakoto

Šangaj, 9. jul.—Časopisne vesti govore, da je vladno vojaštvo v spopadu z rebeli ubilo 700 vstašev, 400 drugih pa je bilo ujetih. Bitka se je vršila v severnozapadnem delu province Kiangsi.

Rebeli in banditi so napravili veliko škodo v omenjeni provinci. Uničili so poljedelske pridelke in uganjali nasilstva nad prebivalci. Najhujše je udarjeno ljudstvo v severnem delu province Čekiang, kjer je veliko ljudi pomrlo za lakoto, ker so bila uničena rižna polja.

Krvnik se onesvestil potem, ko je obesil zločinca

Hamilton, Kanada, 9. jul. — Arthur Ellis, krvnik province Ontario, je padel v nezavest potem, ko je obesil Mike Smitha, morilca farmarja John Ivanca.

Trden želodec mu rešil življenje

Reval, Estonija. — Sergej Vaselenko je bil radi umora obsojen na smrt. Ker pa zakon določa, da si obsojenec lahko izvoli smrt na vešalih ali s strupom, si je Vaselenko izbral drugi način usmrtitve. Izpil je določeno količino strupa in potem ni hotel umreti. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer je po par tednih zdravljenja okreval. Avtoritete so bile v zadregi in si niso znale pomagati iz zagate. Prigovarjali so Vaselenku, naj se pusti obesiti, kar pa je odklonil, trdeč, da je zadostil zakonu v polni meri in ni kriv, ker ga strup ni umoril. Dokler ne bodo oblasti našle vzroka za njegovo eksekucijo, bo Vaselenko svoboden človek z želodcem, na katerega je lahko ponosen.

Tovor lesa iz Sovjetske unije zadržan

Zakladniški tajnik bo moral odločiti, če so ta les posekali "kaznenci" ali svobodni delavci

Washington, D. C. — (F. P.) — Uradniki zakladniškega departmenta so priznali, da je carinska oblast v Providenci, R. I. prepovedala iztovoritev sovjetskega lesa, ki je bil poslan iz Arhangelska tvrdki Dutton v Providenci. Prepoved se opira na določbe novega tarifskega zakona, ki izključuje od uvoza v Združene države vsako blago, katero je produkt kaznilniškega dela. Odločitev v tem oziru prepušča zakon zakladniškemu tajniku, ki bo moral tudi v tem slučaju dokazati, da so zadržani les posekali "kaznenci". To pa ne bo lahko dokazati, ker prvič administracija ne more poslati v Rusijo uradnih investigatorjev, drugič pa je carinska komisija dala razumeti, da ne bo pošiljala v Rusijo nikakih vohunov, ki bi iskali zahtevanih faktov. Z odločitvijo se bo počakalo do 7. julija, ko se bo vrnil v Washington pomožni zakladniški tajnik Lowman.

Istega dne, ko je bil zadržan sovjetski les v Providenci, je republikanec Hall iz Missourija, ki zastopa lesne magnate v južnih državah, napadel sovjetsko-ameriško lesno trgovino, trdeč, da so produktivni stroški sovjetskega lesa neznatni, ker se sovjeti poslužujejo metod "prisilnega ali kaznilniškega dela". Hall je citiral pismo, katerega je dobil iz Biroja za inozemsko in domačo trgovino, v katerem so citati iz sovjetskih časopisov, s katerimi dokazujejo, da so gozdni delavci v Rusiji takorekoč prisiljeni delati zastonj. Kdor se protivi temu sistemu, je smatran političnim sovražnikom Sovjetske unije.

Hall je postal aktiven zato, ker je neka sovjetska komisija obiskala moderne žage v njegovem distriktu, predno je sovjetska vlada naročila mašinerijo za 120 modernih parnih žag. Njegova skrb za rusko delavstvo je vzbudila zanimanje v krogih voditeljev Ameriške delavske federacije, ki vedo, da so se lastniki parnih žag v gulfskem okrožju trdovratno upirali unioniziranju svojih podjetij in da so vsak poskus organiziranja delavstva zatrli s silo takoj v začetku.

Mati petih otrok umorjena

Chicago. — Ker je zavrnila njegovo ponudbo o ženitvi, je Alfred Geisler, star 45 let, v torek ustrelil Bessie Lahey, staro 38 let in mater petih otrok, nakar si je končal svoje življenje s samomorom. Tragedija se je pripetila na 3802 W. 26th st.

GOVERNER ODLOČIL PROTI MOONEYJU

Young je izjavil, da se mora držati odloka, ki ga je izdalo državno vrhovno sodišče

Los Angeles, Cal., 9. jul. — Thomas J. Mooney, militantni delavski voditelj, ki je bil zaeno z Warren K. Billingsom, obsojen v dosmrtno ječo na obtožbo bombnega napada v San Franciscu l. 1916, bo moral še nadalje ostati v zaporu, kajti governer države Kalifornije C. C. Young je včeraj odklonil pomilostitev.

Youngova akcija je zaključila nadaljno poglavje v trinajstletni bitki, da se Mooneyja izpusti na svobodo. Mooney je doživel že dva druga slična poraza od dveh bivših governerjev, ki so tudi odklonili pomilostitev.

Governer je sledil akciji državnega vrhovnega sodišča, ki je prejšnji teden odklonilo priporočitev, da se Billingsa izpusti iz zapora ter akciji državnega pomilostvenega odbora, ki je izdal sličen izrek proti Mooneyju. Young je pozneje izjavil, da ne more storiti ničesar v tej zadevi in je prisiljen sprejeti odloke avtoritet, dokler ne bodo predloženi novi dokazi o nedolžnosti Mooneyja in Billingsa. Ako se bo zgodilo slednje, je governer namignil, da se lahko otvori novo sodnijsko zaslišanje.

Nesoglasje med voditelji republikanske stranke

Huston podal izjavo, da ne bo resignirel iz načelništva narodnega odbora stranke

Washington, D. C., 9. jul. — Zadeva resignacije Claudius Hustona, načelnika narodnega odbora republikanske stranke, je prinesla na dan razdor, ki je nastal med voditelji stranke. Bližajo se volitve in do tega časa bi republikanci radi potlačili nesoglasja, ker se boje poraza.

Medtem pa Huston, za čigar glavo se gre, trdovratno vztraja pri svoji izjavi, da se ne bo umaknil iz načelništva stranke, ako tega izrečno ne zahteva predsednik Hoover.

V kratkem bo sklicana seja voditeljev republikanske stranke, na kateri se bo razpravljalo o situaciji. Na zborovanju bo navzoč tudi Huston, ki je padel v nemilost pri voditeljih potem, ko je senatna preiskava ugotovila, da je bil agent elektrarskega trusta in da je špekuliral na borzi s tujim denarjem, ki mu je bil izročen v oskrbo.

Ako bo Huston resigniral, ga bo najbrž nasledil senator Moses. Za načelnika narodnega odbora republikanske stranke se poleg Mosesa poganjata tudi Gary in Nutt, prominentna republikanska voditelja.

Organizator našel v svoji sobi diktafon

Kansas City, Mo. — "Bob" Armstrong, podpredsednik unije cestno-železniških nameščencev, ki se nahaja v Kansas Cityju, kjer skuša organizirati cestnoželezniške uslužbence, je našel v svoji hotelski sobi skrbno skrit diktafon, katerega so utihotapili vohuni lastnikov pouličnih železnic in kateri so Armstrongu vedno za petami. Delavstvo pa se teh kompanijskih špijonov nič ne boji in se udeležuje organizacijskih sbodov v velikem številu. Pričakuje se, da bo organizacija navzlic mnogim zaprekam kmalu ustanovljena.

Bitka mehiških farmarjev radi zemlje; deset ubitih

Mexico City, 9. jul. — Deset farmarjev je bilo ubitih, več drugih pa je bilo ranjenih v bitki, ki je nastala med prebivalci vasic Huicachi in Zoyatlan radi razdelitve občinske zemlje.

Hoover spet izziva senatorje

Imenoval je Edgarda Jadwina, znanega zagovornika elektrarskih interesov, predsednikom zvezne elektrarske komisije

Washington, D. C. — (F. P.) — S tem, da je imenoval Edgarja Jadwina, gen. majorja v pokoju in bivšega načelnika armadnega inženirskega kora, predsednikom zvezne elektrarske komisije, je predsednik Hoover ponovno dokazal svojo lojalnost napram elektrarskemu trustu.

Jadwin je na glasu kot vnet zagovornik oddaje Muscle Shoals elektrarskih naprav elektrarskemu trustu. Dalje je zagovarjal izkoriščanje vodnih sil reke Tennessee po drugih privatnih interesih, katere kontrolira isti trust in je nasprotoval gradnji Boulder jeza, glede katerega je vladalo mnenje, da bo skrčil profite velikih elektrarskih družb na jugozapadu. Jadwin je bil glavni pomočnik predsednika Hooverja pri merjenju nove vodne poti po reki St. Lawrence in njegov pomočnik je bil polkovnik Willaim Kelly, ki je postal pozneje podpredsednik pri Niagara Power Co. in njen posebni lobist. V projekt sta bila zainteresirana Mellonov in Morganov elektrarski koncern in posledica Jadwin-Kelleyjevega pregleda je bila opustitev načrta governerja Smitha, ki je predvideval izkoriščanje vodnih sil ob meji države New York po državi sami. Ko je glavni računovodja prejšnje federalne elektrarske komisije King, zahteval od tedanjega ekskutivnega tajnika, O. C. Merrila, naj poroča kongresu o ogromni inflaciji kapitala po Niagara Power družbi, je šel Kelly v Washington in tam dosegel, da je v poročilu izostala vsa obtežilna evidenca. Zdaj se nahajajo v štabu komisije sami armadni častniki, ki se popolnoma strinjajo s Kellyjevim inflacijskim programom. Stališča teh inženirjev je isto tako kot Jadwinovo, kar pomeni, da Jadwin zagovarja zvodenitev kapitala raznih elektrarskih družb, ki na ta način odirajo konzumente elektrike in množijo svoje profite, ki so že tako dovolj ogromni.

Senator Couzens, ki je bil slabo informiran glede Jadwina, je bil zelo presenečen, ko je zvedel za njegove aktivnosti v preteklosti in je izjavil, da se bo moralo odrediti senatno zaslišanje glede Jadwinovega imenovanja predsednikom zvezne elektrarske komisije.

EVAKUACIJA PORENJA POVZROČA NEVARNOSTI

Prišla je v času, ko je nesoglasje med Francijo in Italijo največje

Pariz, 9. jul. — Izpraznitev Porenja se splošno smatra, da bo prinesla nove smernice v politiki evropskih držav. Prišla je baš v trenotku, ko je vojna nevarnost radi napetih odnošajev med Francijo in Italijo večja kot je bila kdaj prej od zadnje mirovne konference.

Napovedujejo že sedaj, da se nevarnost lahko zmanjša ali poveča, ker je vse odvisno od postopanja Nemčije in smernic njene vladne politike, ki jih bo adoptirala sedaj, ko je prvič po vojni postala neodvisna.

Dr. Gustave Stressemann, ki je veliko storil v prilog prijateljskim odnošajem s Francijo, je mrtev, sedanji nemški minister za zunanje zadeve dr. Julius Curtius pa ni dal doslej nobenega znamenja, da bo sledil politiki, ki jo je začrtal Stressemann.

Nemško časopisje, ki je vsa ta leta pridigalo ljudstvu, da Nemčija v resnici ni izgubila vojne, ne smatra evakuacijo Porenja za izraz dobre volje od strani Francije, temveč vztraja, da je bila okupacija krivica nad nemškim ljudstvom.

Italija je že večkrat pokazala voljo za zbližanje z Nemčijo. Vprašanje je sedaj, kaj bo storila Nemčija. Nekateri opazovalci evropske politike so mnenja, da se Italija ne bo upala odprto nastopiti proti Franciji, ki ima zaveznike v mali ententi, ako ne dobi zadostnih garancij v Nemčiji, da jo bo podprla v slučaju resnega konflikta.

Kot je razvidno iz dogodkov, bo Nemčija vodila svojo politiko z ostalimi evropskimi državami na način kot vsa ta leta po vojni. Njeni cilji so jasni in določni. Njena prva naloga bo, iznebiti se militaristične in finančne kontrole, ki jo izvajajo nad njo bivši zavezniki. Nadalje ima v načrtu revizijo vzhodne meje in morebitno spojitev s sosedno republiko Avstrijo.

Francoski letalci na poti v Afriko

Natal, Brazilija, 9. jul. — Jean Mermoz, sloviti francoski letalec, se je včeraj ob 8:45 popoldne z dvema svojima tovariša dvignil v zrak proti Dakarju, Afrika. Daljava med omenjenima mestoma je 1,800 milj. Veliko drugih letalcev je že poskusilo preleteti razdaljo v tej smeri, toda dosedaj se ni še nobenemu posrečilo.

Načelnik antarktične ekspedicije podadmiral Byrd (na desni) priseostvuje dedikaciji spomenika ponesrečenemu zrakoplovcu in arktičnemu raziskovalcu Floyd Bennettu. Spomenik je bil postavljen na Barren Islandu, N. Y.

Informacije o porodni kontroli dovoljene

Chicago, 9. jul.—Razpečavanje tiskovin, ki vsebujejo informacije o porodni kontroli, je dovoljeno lekarnam in mesto tega ne more preprečiti. To izjavo je podal zdravstvenemu komisarju Kegelu korporacijski svetovalec Ettelson. Mestna odredba prepoveduje le razpečavanje teh tiskovin na mestnih ulicah, v parkih in drugih prostorih, ki so ljudska lastnina! Tiskovine pa se ne smejo razpošiljati po pošti, ker bi se s tem kršili zvezni zakon.

Ettelson je podal omenjeno legalno mnenje na prošnjo neke velike lekarniške družbe v Chicagu.

Angleški kralj apelira na Indijce

Njegov govor je bil odgovor komisarju Indije. — MacDonaldu grozi poraz v parlamentu

London, 9. jul. — Angleški kralj Jurij je ob priliki otvoritve nove Indijske palače v Londonu imel daljši govor, v katerem je apeliral na Indijce, naj sodelujejo z angleško vlado, da se se spet povrne mir in zadovoljnost v Indiji. Restavracija sporazuma in razumevanja enotnosti britskega imperija, čigar del je tudi Indija, je dejal kralj, bo pripomogla k rešitvi zapletenega vprašanja, ki bo odločilo usodo Indije.

Kraljev govor je trajal šest minut in je bil razposlan po radiu ter je bil odgovor komisarju Indije Atul Chandru Chutterju.

London, 9. jul. — Liberalci, katere vodi Lloyd George, bodo skušali strmogloviti MacDonaldovo vlado, ko pride predloga, da se od profitov, ki so ponovno vloženi v podjetja, ne plačuje dohodninskih davkov, na razpravo v parlamentu. V poučenih krogih se širijo govorice, da se bo Lloyd George pridružil konservativcem, da tako ovržejo delavsko vlado.

Deset magnatov kontrolira General Motors

Medtem pa se tisoče malih delničarjev udaja iluziji, da so oni gospodarji tega velepodjetja

New York, N. Y.—Število delničarjev General Motor družbe, ki je znašalo v februarju 1929 83,415, je v letošnjem januarju narastlo na 218,418, kar pomeni, da je število malih delničarjev te družbe narastlo za 165 odstotkov. Ta porast števila delničarjev je ustvaril napačno mnenje, da je ta ogromna industrijska organizacija, ki se je razširila po celem svetu, pod kontrolo večine delničarjev, kar pa ni res. Dejstvo je, da navzlic ogromnemu številu manjših delničarjev, nekateri posamezniki — deset po številu — kontrolirajo to velepodjetje. Ti magnatje, med katerimi so DuPont, Fisher bratje in razni drugi finančniki, lastujejo dvajset milijonov delnic, kar pomeni, da so ti možje popolni gospodarji General Motors korporacije. DuPont sam poseduje petnajst milijonov teh delnic.

Tako ta mala skupina magnatov kontrolira celo podjetje, medtem ko se javnost zagotavlja, da pomeni porast števila manjših delničarjev konec centraliziranja kontrole po nekaterih posameznikih.

Duhovnik aretiran, ker je govoril o brezposelnosti

Atlanta, Ga. — Policija je aretirala Rev. J. A. Callana zaradi javnih govorov, ki niso bili všeč atlantskim meščanom. Callan je v svojih govorih razpravljal o akutni brezposelnostni situaciji v deželi. Obtožen je bil kaljenja javnega miru, a sodnik je obtožbo razveljavil in ga spustil na prosto.

VENEZUELA STOKA POD DIKTATORJEVO PETO

Venezuelske matere so poslale Hooverju apel, v katerem protestirajo proti krutemu tiraniziranju ljudstva po diktatorju Gomezu

Washington, D. C. — (F. P.) — Senator Ransdell iz Louisiane je objavil v kongresnih zapiskih spomenico poslano predsedniku Hooverju, v kateri se matere iz te južno-ameriške dežele, ki že dolga leta ječi pod diktatorjevo peto, pritožujejo nad neznosnimi razmerami, ki jih je ustvaril diktatorski režim. Spomenica je bila spisana pred poldrugim letom, ko se je pričakovalo, da bo predsednik Hoover, ki se je mudil na obisku v državah latinske Amerike, obiskal tudi Venezuelo, kar pa se ni zgodilo.

Zdaj so jo prevedli in poslali Ransdellu, ki se trudi, da prisili administracijo, da se zavzame za nekega ameriškega državljana iz Louisiane, katerega je Gomezova administracija zaprla v ječo. Spomenica med drugim pravi, da je trpljenje ljudstva v Venezueli doseglo svoj višek. Ljudstvu so odvzete najelementarnejše pravice: svoboda govora, tiska in zborovanja.

Karkoli se predrzne povzdigniti svoj glas proti diktatorskemu režimu, mora v ječo, kjer počasi umira. Stotine mladih dijakov vzdihuje v jetniških taboriščih v izoliranih in nezdravih krajih dežele, kamor jih je poslal Gomezov režim. Stotine mož vzdihuje v raznih trdnjavah in ječah, kamor so prišli radi tega, ker so zahtevali svobodo za svoje ljudstvo; njihovo trpljenje je nepopisljivo. Gomezov režim, ki je na krmilu že 25 let, ne stori ničesar za omiljenje revščine, v katero je pahnil deželo v tem času. Edino, za kar se briga, so njegove lastne koristi. Gomez in njegovi privrženci bogatijo, dežela pa leze v čedalje večjo revščino.

"Oropani vseh elementarnih pravic", pravi spomenica, "se obračamo na vas, da bo svet zvedel skozi vas, da naš režim ni storil dozdaj ničesar, razen izkoriščanja naravnega bogastva dežele ter bogatil samega sebe. Petrolej, na katerem je dežela zelo bogata, je samo sredstvo za obogatitev naših tlačiteljev. Ogromne planjave, na katerih bi se lahko pridelalo velike količine živil, so nenaseljene, ker se vlada niti najmanj ne potrudi, da bi zatrla malarijo, ki onemogoča prebivanje v teh krajih. Naši delavci živijo v primitivnih kočah in njihov boj za revne eksistenco je izredno težak. Edino njihovo razvedrilo je pijača, v kateri skušajo utopiti svoje težave in trpljenje. Naša industrija ne napreduje, naše gore in gozdovi so neizrabljeni kakor pred odkritjem Amerike. Umrljivost otrok narašča, a vlada se radi tega niti najmanj ne vznemirja."

"Mi vemo," končuje spomenica, "da bo ta protest povzročil nova preganjanja in da nas bo tiran še bolj mučil kot dozdaj, pa mi se tega ne bojimo. Mi smo storili samo svojo dolžnost napram domovini in našim otrokom in upamo, da naši obupni klici za pomoč ne bodo zaman."

Pet sto prošlik za eno službo

New York, N. Y. — Dentist A. D. Moss je dal v časopis oglas, da išče uslužbenko in oglasilo se je 500 prošlik, ki so napolnile njegov ura in se gnetle po hodnikih in stopnjišču. Stanovalci v dotičnem poslopju, ki so bili nevoljni, ker niso mogli ne ven in ne noter, so polili dekleta z vodo in pokličali policijo, da jih je razgnala.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (razen Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (June 30-30), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Kronična nezaposlenost

Nezaposlenost v Ameriki je postala kronična. Milijoni ameriških delavcev iščejo delo zaman, dasi je nastopila poletna doba že pred tedni. Nekaj je narobe. Navadno so "slabe čase" delavci najbolj občutili v zimskem času, čim pa je nastopilo toplo vreme, so se odprla razna dela, ki so nudila delavcu zaslužek, da se je vsaj za silo pošteno preživel.

Od borznega poloma v prošli jeseni naprej je število nezaposlene armade rapidno naraščalo, in z nastopom spomladi je nezaposlenost prešla v stadij kronične bolezni; nezaposlenost je postala dolgotrajna in nobenega izgleda ni, da se v doglednem času obrne na bolje. Milijoni ameriških delavcev, ki iščejo dela vsak dan zaman, so v preteklih šestih mesecih izčrpali svoje prihranke. Njihov kredit v trgovini in drugod pojema, medtem ko upajo, da kmalu dobe kakšen zaslužek.

Zvezni urad, ki ima v svojem področju statistiko nezaposlenosti, poroča za mesec maj in junij, da je nezaposlenost v teh dveh mesecih celo narastla v skoro vseh večjih industrijskih centrih. Novoangleške države so resno prizadete, tako tudi ves ostali ameriški industrijski kolos v centralnih državah. Na obali Pacifika ni nič bolje. Omenjeni zvezni urad podaja sliko iz posameznih držav, kjer je koncentriran največji del manufakturne proizvodnje. Dasi skuša ta urad sliko nekoliko olepšati in omiliti postoječe bedno stanje, se kljub temu ne more izogniti dejstvom, da je splošna nezaposlenost tako ogromna, da ne morejo preko nje niti najbolj optimistični statističarji.

Zaposlenost stavbinskih delavcev v New Yorku je pod normalo. Isto je v drugih velemestih. V Illinoisu prevladujejo slabe razmere in delna zaposlenost je bila v nekaterih industrijah splošna. V Chicagu samem je nad stotisoč brezposelnih, kot pravi poročilo, ki je vselej raje bolj konservativno kot zanesljivo. Depresija v velikih mestih z nastopom poletja ni prav nič ponehala, dasi je bilo pričakovati velike spremembe v zaposlitvi brezposelne armade. Velika čikaška Western Electric družba, ki v normalnih časih uposluje nad štirideset tisoč delavcev in delavk, je v prošlih mesecih polagoma odslavljala toliko število delavcev, da jih je ostala na delu sedaj komaj ena tretjina. Isto dela McCormickova družba, ki izdeluje poljske stroje.

Kaj je pravi vzrok današnji veliki delavski depresiji?

Zvezni trgovski department izvede vsaki dve leti cenzus o proizvodnji. Za primero navaja slučaj v industriji linoleja od leta 1927 do 1929, kateri pokazuje v miniaturi kaj se dogaja v skoro vseh ostalih ameriških industrijah. Število tovaren za linolej ni v dobi dveh let prav nič narastlo, narastel pa je proizvod na delavca za 24 odstotkov na leto.

Povprečni delavec v omenjeni industriji je produciral za svojega gospodarja na leto $1,038, ali 24% več, zase pa je v tem času zaslužil $19 več, ali komaj 1%.

Če vzamemo celotno industrijo linoleja v poštev, je vrednost v proizvodu narasla za celih $10,000,000 medtem ko je celotni zaslužek dosegel le znaten povišek. Zaslužek in število zaposlenih sta ostala skoro ista, količina proizvodov pa je poskočila na visoko točko.

V tem temelji vzrok splošne delavske depresije. Delavci producirajo veliko več, ne dobe pa dovolj plačila za svoje delo. Stroji so drugi faktor, ki je kriv velike nezaposlenosti, ker ni delo razdeljeno tako, da bi lahko vsi delali in pošteno živeli. Povečanje produkcije z izboljšavo mehanizma združeno z nizkimi mezdami in nezaposlenostjo, kupiči produkte in ustavlja ves industrialni pogon — ter povzroča še večjo nezaposlenost. Krivda je v današnjem sistemu.

Fakt je, da masna produkcija zahteva masnega kupovanja, ali pa mora trešči ti ves sistem v zastoj in kaos. Višje mezde in krajši delovni čas so edini izhod iz sedanje industrialne anarhije, v dobi strojev.

Glasovi iz naselbin

Izjava pev. zbora "Zarja"

Cleveland, O. — Zadnji čas je nastala neka konfuzija, kdo je kdo — kdo je zbor "Zarja" in kdo ni. Potrebno je torej pojasnilo. Zbor "Zarja" je samostojno inkorporirana organizacija od leta 1920 naprej, akoravno se jo je včasih neuradno smatralo za odsek soc. kluba št. 27 JSZ. Soc. klub pa tega sam ni prakticiral, kar je dokaz to, da se je skozi vsa leta sprejemalo pevce in pevke, ki niso nikdar pripadali klubu. Delalo se je tako, ker drugače bi ne mogli imeti zbora, vsaj takega ne kot je "Zarja". "Zarja" je v resnici postala eden najboljših slovenskih zborov v Ameriki. Le toleranca pevcev in pevk, ki niso bili člani soc. kluba, je omogočila "Zarji" razmah, ki ga je dosegla zlasti zadnja leta, ko je dala na oder dvoje težkih opernih del. Toda te tolerance od strani članov ne-socialistov nekateri člani soc. kluba niso upoštevali in še manj cenili, temveč dosledno in pogosto brez vzroka so jo zlorabljali. To se je najbolj pokazalo na izredni delniški seji SN doma v Clevelandu, ko je Jos. Frančeškin kot zastopnik "Zarje" samovoljno poročal o sklepu članstva ter s tem pokazal, da on in njemu enaki smatrajo, da člani nimajo drugih pravic kot delati, par socijalistov pa naj vlada in govori pred javnosto v njenem imenu. To je povzročilo, da se je članstvo poslužilo svojih postavnih pravic ter zahtevalo konec zunanje nadvlade. Pri tem bo tudi vztrajalo, brez ozira, kaj stori nekaj posameznikov, ki bi radi pod krinko socijalizma igrali vlogo diktatorjev.

Mi smo vedno delovali roka v roki s soc. klubom ter nastopali pri vseh njegovih prireditvah. Tudi danes ne gojimo nikakega sovraštva proti socijalističnemu gibanju ali delavstvu sploh, kajti mi sami smo delavci in nas tega ni sram, toda ne bomo pa dopustili, da kdo zlorablja naše pošteno delo na kulturnem polju za svoje osebne kaprice in nepotrebne spore v naselbini. Mi bomo gojili slovensko pesem naprej, ker nam je ideal. Peli bomo, ker nam je pesem v veselje. S to mislijo stopamo naprej po začrtani poti, brez ozira na mahinacije samopostavljenih diktatorjev, ki so si že dovolj dolgo lastili zasluge za delo, ki ga nikdar vršili niso.

Frank Plut, predsednik, **Antonette Šimčič**, podpredsednica, **Joseph Birk ml.**, tajnik, **Mary Ivanusch**, blagajničarka, **Louis Belle, Louis Dular, Frances Andolšek**, nadzorniki, **Anton Pucelj**, arhivar.

Vse je "za luno"

Nanticoke, Pa. — Dne 30. junija se je začelo zborovanje v New Yorku med Coal operatorji in zastopniki UMW of A., da obnovijo oz. sklenejo novo pogodbo, ker sedanja bo potekla dne 31. avgusta. Ako ne pridejo do sporazuma, da bi podpisali novo pogodbo, potem nam preti splošna stavka dne 1. sept. na celem okrožju trdega premoga.

Zborovanje se je vršilo 3 dni, pa niso niti za en las ukrenili; tretji dan se je zborovanje prekinilo in je bilo naznanjeno, da se zopet prične dne 7. julija, ko bo prišel J. Lewis na zborovanje, ker se od začetka ni mogel udeležiti zaradi "bolezni svoje soproge".

Vse, kar se je izvedelo v treh dneh zborovanja, je to, da so operatorji namignili, da zahtevajo znižanja plač, kar se bo pa skoraj gotovo tudi pripetilo, in sicer zato, ker je bil obrat zadnjih par let tako slab, da se rudarji niti pošteno priviveti ne morejo. Sedaj pride pa vprašanje, kje je denar za stavko. V distriktnih blagajnah nič, v blagajnah krajevnih unij zopet nič, ker tam poberejo vse lokalni uradniki. Ali se moremo zanesti na Lewisovo blagajno? Nikakor ne.

V krajevnih blagajnah bi bilo lahko denarja na akre ne samo na bušlje, ako ne bi bili lokalni uradniki tako požrešni na njega. Junija meseca se vršijo vsako leto volitve za lokalne uradnike, ki pa se le malo kje vršijo brez navzočnosti policije, ker mnogokrat pride do pretepa tako, da je več ali manj odpeljanih v bolnišnico.

Torej zakaj vse to? je vprašanje. Odgovor je lahek. Lewisova garda hoče biti na stolčku naprej in naprej, ker pa se boji, da bi se ta stolček polomil, pa pokliče policijo, da ji stolček obvaruje, ker na stolčku je denar.

Vzemimo na primer krajevno unijo št. 2429, pod čije območjem je od 3 tisoč do 4 tisoč rudarjev. Ko bi vsak rudar plačal en dolar unijskih prispevkov na mesec (mnogo jih ne plača), bi prišlo v blagajno od 3 tisoč do 4 tisoč dolarjev na mesec, 50c pošljejo Lewisu, 25c distriktni org., 25c pa ostane v domači lokalni blagajni.

Torej od 3 tisoč do 4 tisoč po 25c na mesec prinese v domačo blagajno od $800 do $1000. Ko pa pride unijska seja in se čitajo računi, pa pride zmiram glih za glih. To tudi jasno pokazuje, zakaj se stara garda toliko bojuje za stolček. Pa se še najdejo ljudje, ki pravijo, da smo na polju trdega premoga 100% organizirani. Rečem samo to, da je naša organizacija in članstvo UMW stoprocentno za luno.

Premogar.

Kje je pravica?

Gary, Ind. — Zopet sem tukaj, da omenim nekoliko o življenju, v katerega so nas pahnili gospodje kapitalisti. Oni so si seveda nabasali svoje žepe, oziroma smo jim jih mi s potom svojega obraza. In kaj nam dajo sedaj, ko jih prosimo za naš vsakdanji kruh? Pode nas izpred tovarniških vrat, ne zmenijo se za klice naših otrok, ki prosijo matere kruha, a jim ga ne more dati, ker ga nima odkje vzeti, ker oče ne dela, denarja pa ni.

Za naše klice, za klice naših otrok se gospodarji ne zmenijo, pač pa rajajo leto in dan v razkošju, katerega jim nudi njihovo neizmerno bogastvo. Za mnoge milijone pridnih rok sedaj še drobtin nimajo, da bi padale z njih mize. In kaj naj počne trpin, ki je brez vseh sredstev za življenje, dela nikjer za dobiti, draginja pa velika?

Kljub temu ponekod kličejo svojim "ovčicam", naj bodo verni, poslušni in delavni kot čebelice in naj pomagajo graditi stavbe za lenuhe ter naj globoko posežejo v žepe, kajti novi samostan veliko stane. Ali ni to v nebo vpijoč greh? V srce me zbode, ko čitam o takem humbugu. Namesto da bi se brigali in skrbeli za brezposelne, za olajšanje bede, pa gradijo samostane in "božje" hrame. Priporočal bi gospodom, da bi šli k svojim zaveznikom, kapitalistom, ki naj prispevajo denar, ker verske institucije tudi danes — kot so v preteklosti — služijo gospodarjem, ki posedujejo in imajo največje koristi od sedanjega družabnega reda. Trpina delavca naj bi ne tepli z brezposelnostjo, ker on jim ni nič hudega storil.

Anton Žuge.

S pota

Pueblo, Colo. — Četrtega julija je in pokanje vse naokrog — kot bi bila vojna. Vse nekako praznično je, v mestih so razobešene zastave in praznuje se dan Neodvisnosti, dan nekakega veselja. Časi so sicer slabi, a danes je vse nekam pozabljeno, vse nekam veselo.

Visoko v gorah kot v dolinah se sliši rajanje mladine. Starec in starka pa opazujeta to življenje in si vzbujata spomine, češ tudi mi stari smo bili nekdaj v vaših letih, danes pa gremo proti zatonu.

Pišem to v visokem koloradskem gorovju, in tik ob kupih večnega snega pa vse raja in se veseli; narava zeleni in vse je v cvetju, ptičice žvrgole in postrvi poskakujejo v gorskih potokih iz vode v medsebojnem igranju in za muhami ter drugimi žuželkami, katere jim služijo za hrano.

Med žvrgolenjem ptic se razlega tudi slovenska pesem, in sicer Vilharjeva:

"Na gori cvetlice najlepše cveto
in ptice preljube najslajše pojo.
Tedaj le na gore, na strme vrhe,
tja kliče in miče in vabi srce."

Pazno čitam poročila izletnikov SNPJ. V Sloveniji so, v domovini. Da, srečen je tisti, ki je vsaj za nekaj časa tam kjer mu je mati pela slovensko pesem. Vendar pa je tužno biti suženj na svoji rojstni zemlji, na kateri trpi tisoče Slovencev.

To pišem sedeč na skali, ob snežnikih v Coloradu, sicer v tujini, vendar pa v novi domovini, kjer mi nihče ne reče, kaj smem ali ne smem govoriti, pisati ali peti.

Te dni sem stanoval pri prijateljih, ki so bili vjeli divjega kanalčka. Privadil se je kletki, svojemu jetništvu in je že začel žvrgoleti. Nekega dne ga postavijo s kletko zunaj hiše. Bil je samec in s svojim žvrgolenjem je kmalu priklical samico, ki ga je prišla obiskat. Kmalu sta pričela skupno žvrgoleti, on v kletki, ona zunaj na kletki. Kot bi se poljuboval, tako sta stiskala klunčke skupaj.

Pozorno sem opazoval ta ljubezenski prizor. Ko je samica opazila, da se bližam kletki, je odletela, samec pa je začel žalostno čivkati za njo.

Ta prizor mi je dal misliti, da je boljša smrt kot pa zužen biti v lastni hiši. Zamislil sem se v tužnost svoje rojstne zemlje, na kateri se šopiri tujec. Kraljuje na zemlji, na kateri so se borili naši pradedje proti krvoločnemu Turku, ki je moril po Sloveniji v veri, da dela Bogu dopadajoče delo. Danes pa tam tepe naš rod tudi tisti, ki mu je Slovenec po veri vdan.

Da se povrnem h kanalčku, ki je po tistemu dogodku kmalu poginil. Privadil se je bil kletki, a ko ga je prišla obiskat samica, je prišlo s tem gorje, ki mu je prineslo smrt. Vprašal sem prijatelje, kaj naj to pomeni. Povedali so mi, da se slično pripeti tudi s samico, posebno s slavčkom in da jih morajo varovati dalj časa, da ne pridejo v stiko s samcem, ki se svobodno giblje v naravi. Niso pa mi vedeli razložiti, ali vjeta ptica po obisku od žalosti umrje ali pa ji strupa prinese obiskovalna ptica. Zastrupi pa je gotovo, ker po obisku navadno vjeta ptica pogine.

Zanimivo je tudi to, ko izpuste na prosto mlado ptico, da sama nazaj v kletko pride, ako se je kletki privadila, oziroma je to znamenje, da se je kletki privadila. In odrasla ptica-vjetnica z žvrgolenjem v kletki le izraža vzdihovanje po prostosti, slično kot vzdihujejo Slovenci v Primorju in drugod, ako se v rojstni hiši — v domovini, bodisi stari ali novi — počutijo kot ptica v kletki.

Sedeč na skali v tem koloradskem gorovju in zatopljen v tisti del tužne domovine, ki je podjarmljen po tujcu, zaslišim znano Vilharjevo, ki jo prepevajo mladi Slovenci, ki nižje v potoku love ribe:

"Tukaj slava vence vije, srce bije nam gorko.
Čujte gore in bregovi, da sinovi slave smo."

Tukaj se ta pesem sme peti, ali v kraju, kjer v grobu počiva naš Vilhar, se jo ne sme. Upajmo, da se bodo uresničile njegove preroške besede, ki se glase nekako takole:

"Pa boš zopet lipica v senco nas vabila,
svojemu dragemu srčece hladila."

V Prosveti sem čital, da bo v juliju na Vrhniki odkrit spomenik človekoljubu Cankarju in da se je vprašanje Vilharjevega spomenika odložilo za prihodnje leto. Vilharjev in Cankarjev rojstni kraj se nahajata v bližini. Za Vilharjev spomenik je še par sto dolarjev primanjkljaja. Radi tega apeliram na rodoljube, posebno pa na Planince, kjer bo meseca julija 1931 odkrit spomenik pred rojstno hišo Vilharja, da darujete v ta namen. Nabrane vsote pa pošljite glavnemu pokrovitelju odbora za Vilharjev spomenik g. Jozefu Benediktu, nadučitelju v pokoju, 9/1 Frančiškanska ulica, Ljubljana, Jugoslavia.

On je učil v Planini 53 let in ima velike zasluge. Planinci se ga boste gotovo spominjali. Planinskemu odboru za spomenik predseduje Jože Blažon, celemu odboru pa načeluje Jozef Benedikt v Ljubljani.

Matija Pogorelc.

Pullmanski piknik

Pullman, Ill. — Klub št. 224 JSZ na Pullmanu priredi prihodnjo nedeljo 13. julija piknik. Vrši se v Forest Preserve poleg 127 ceste in en blok zapadno od ulične železnice Michigan ceste.

To bo prva zabava v naravi v tem poletju na Pullmanu. Že radi tega upamo, da bo imela večjo privlačnost pri rojakih. Vabimo torej vse rojake in naše somišljenike na ta piknik, na katerem bo dosti zabave, za kar bo preskrbel klubov odbor.

Kažipot: Vzemite State karo do 119 ceste, od tam pa Riverdale karo do 127 ceste in nato pojdite en blok proti severu in ste na mestu. Vsi dobrodošli.

John Jereb.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Tony Shragal, Chicago, Ill.: Obseg dopisa je bliže tisoč kot petsto besedam in se v smislu konvenčne resolucije ne more vpoštevati.

Vse dopisnike, ki pišejo v "Ljudski glas", ponovno opozarjamo, da se držijo konvenčnega odloka. Dopisi te vrste, ki presegajo 500 besed, ne morejo priti v poštev. Držite se te določbe vsi člani brez izjeme.

LJUDSKI GLAS

Svobodna beseda članov S.N.P.J.

O dopisnikarjih

Gowanda, N. Y. — Maja meseca t. l. sem čital v Prosveti dopis nekega člana. Avtor dopisa pravi, da je deveta redna konvencija napravila jako napreden korak, ko je sprejela v pravila točko "Ljudski glas". Saj res, članstvo se sedaj lahko izraža v listu, vsak po svojem mnenju.

Pisec omenjenega dopisa pravi, da se malokateri član zanima za pravila, če pa vidi v listu kakšen dopis, tedaj gre takoj gledat, če je katera točka pravil kršena. On že ve, saj je ravno "on" tisti, kateri se poslužuje tega "trika". Saj je spisal obtožnico proti članu in to zaradi nekega dopisa. Iz dobrega namena ni gotovo tega delal. Toda izpodletelo mu je zaenkrat. Dotični član je bil spoznan nedolžnim.

Torej z "uma svitlim mečem" si dajmo duška, katerega veseli, če je v resnici to ravno tako potrebno kakor podpora; saj dotičnik sam tako piše v listu. Nasprotujem pa temu, da se dopise čita in se vsebine istih ne razume tako, kakor bi se moralo. Članstvo naj vsak dopis dobro preštudira, da se ne bo po nedolžnem člana-dopisnika spravljalo pred društveno poroto.

Rojakom se svetuje, naj na dostojen način povejo svoje težnje drug napram drugemu v listu. To je vse prav, toda eni sploh ne pojmijo, kaj beseda *dostojnost* pomeni. In med temi je tudi "avtor" omenjenega dopisa, katerega sem čital maja meseca. Torej ni čuda, da se nekateri dopisniki jeze na urednika, če vseh "plev" v listu ne priobča.

Tako se je tudi "on" izrazil, da mu dopisi letijo v koš. Omenja tudi, ako se kateri dopisnik tako spozabi, da čez svojega nasprotnika obrekljivo in lažnjivo piše, naj se tako pisanje takoj ustavi. Podpiram! Dopisnik tudi omenja, da so zadnje čase nekateri dopisniki začeli "rihtat" urednika. Saj on bi ga tudi prav gotovo, če bi le mogel. Saj mu ravno on obeša produciranje paragrafov na hrbet. Toda on je urednik lista in zato postavljen od članstva, da članstvo informira, kaj je za v list in kaj ni.

Ker me dotična oseba ima za Hrvata, oziroma bi me rad prekrstil, zato odobrava, da se dopisi s slovničnimi napakami ne priobčijo. Se bomo vsaj slovnice naučili. Torej če je on slovnično toliko podkovan, mu svetujem, naj se uči zemljepisja in se bo prepričal, da je spodaj podpisani slovenske narodnosti in ne hrvaške. Sedaj bom končal in od sedaj zanaprej se ne oziram na dopise osebne in polemične vsebine od njegove strani.

J. Matekovich,
član društva 325.

Vsak lahko sliši travo rasti

Zanimiv radiofonski poskus

Oni teden so v studiu dunajske radiofonske postaje napravili zanimiv poskus, pri katerem so stotisoči poslušalcev radia dejanski lahko slišali, kako raste trava.

Nedavno umrli znanstveni vodja dunajske oddajne postaje dr. Richtera je že precej časa poprej, na podlagi Whiddingtonovih poskusov sestavil aparat, s katerim je mogoče meriti nepojmljivo majhna gibanja materije, raztezanje in vobče vsako izpreminjanje razdalje do deset milijoninke milimetra. Aparat, ki se imenuje ultramikrometer, reagira na vsako izpremembo razdalje z zvokom določene višine. Po vnanjosti je ta aparat precej sličen večjemu sprejemaču za radio, ki mu je v bistvu tudi po sestavi zelo podoben. Sestoji namreč iz dveh strogo ločenih nihalnih krogov, tedaj iz dveh skupin tuljav in kondenzatorjev. Ako nihata oba nihalna kroga hkrati in z enakim številom mihajev v sekundi, potem se v zvočniku, ki je priklopljen na aparat, ne sliši ničesar. Toda v enem izmed nihalnih krogov je vtlopljen še poseben jako natančen kondenzator in čim se plošče le-tega samo malenkost razmaknejo ali zbližajo, se hitrost nihanja v tem krogu izpremeni. V tem trenutku pa se iz zvočnika začuje žvižg, popolnoma sličen onemu, ki ga poslušalci radio tako dobro poznajo od svojih nespretnih tovarišev, ki ne znajo ravnati z reakcijo pri sprejemnem aparatu.

Pri dunajskem poskusu je bil spremenljivi kondenzator mikrometra iz dveh ploščic. Spodnja je bila nepremakljivo pritrjena v posebnem stojalu, zgornja je pa visela na svileni niti, speljani čez dva valjčka, in privezani za bitev neke rastline. Ko rastlina raste, nit nenehoma popušča in vrhnja ploščica se polagoma primika spodnji, zato se ton v zvočniku trajno viša ali niža.

Poskus se je popolnoma posrečil; vsi poslušalci radia so lahko slišali na lastna ušesa, "kako raste trava" in so bili deležni izrednega užitka, ki je bil doslej le privilegij bedakov.

Neumnost še ni izumrla

Kako je milijonarka nasedla vedeževalki s kartami

Madame Mary je bila v Nici, zlasti med "boljšimi" krogi, znana kot imenitna "kartenšlogarca". Tudi bogata posestnica in milijonarka, madame Simenot, se je napotila k njej iskat utehe in nasvetov, ker se je čutila nesrečno in jo je baje usoda preganjala. Pogodili sta se za tri seanse, vsako po 500 frankov. Vsaka seansa je trajala po tri ure. Prvi dan so pokazale karte, da je gospa zato nesrečna, ker njen mož na onem svetu ne najde pokoja. Drugi dan so ugotovile, da gre na njenih posestvih zato vse narobe, ker tava nad njimi duh pokojnega moža, ki išče pokoja. Tretji dan je našla vedeževalka rešitev v tem, da prinese gospa njej v zaprti kuverti ves svoj denar, ki ga ima v banki, da ga bo ona zagovorila. Naslednji dan je gospa prinesla v zaprti kuverti sto bankovcev po tisoč frankov. Vedeževalka je v poltemni sobi prižgala svečo in med čudnimi molitvami sežgala nad plamenom kuverto; po nadaljnjih zaklinjanjih se je pa zopet pokazala nepoškodovana kuverta, ki jo je vedeževalka vrnila gospej z zagotovilom, da je ta denar zdaj rešen prokletstva. Naročila ji je pa, da kuverte ne sme prej odpreti, preden ne poteče 8 dni, ker bi se sicer bankovci spremenili v navaden papir. Na isti način je sledeče dni zarotila vedeževalka še štiri druge kuverte s 400 tisoč franki. V posebni usnjati torbici ji je morala izročiti tudi vse svoje dragulje in nakit, da ga je rešila prokletstva. Čez osem dni je gospa Šimenot vzela kuverte in jih je nesla v banko, da denar zopet naloži. Ko so šele tam kuverte odprli, so se vsuli iz njih izrezki navadnega papirja. Vedeževalka je pri svojih manipulacijah neopaženo zamenjala kuverte. Ko so odprli torbico z dragulji, so našli v njej mesto draguljev navadne steklene črepinje. Šli so takoj iskat sleparsko madame Mary, ali ta je s svojo deklo že davno odplula čez morje v Južno Ameriko, kjer namerava vživati sadove ljudske neumnosti, če je prej ne izsledi policijska tiralica.

Živa bitja na "novem" planetu X

Kot že znano, so odkrili v flagstaffskem observatoriju v Arizoni nov planet, ki so mu dali začasno ime X. Čuden slučaj je dejstvo, da je obstoj tega planeta natančno pred 56 leti napovedala jasnovidka Danton, ki je napisala v svoji knjigi "Duša stvari" naslednje:

"Neptuna smatrajo za najoddaljenejši planet v solnčnem sistemu, toda mene navdaja slutnja, da je še daleč od Neptuna v neskončni daljavi drugi planet, ki je mnogo večji od naše zemlje in nad katerim ne sveti noben mesec."

Celo kritično usmerjena znanost ne izključuje možnosti živih bitij na Marsu, zakaj naj bi bilo torej izključeno življenje na planetu X? Astronom Lowell, ki je določil lego novega planeta, piše: "Konservatizem je lepa beseda in prikriva nagoto nevednosti in bojazni. Celo na zemlji je človek plod naključja, ne pa rezultat najvišjega razvoja fizičnega organizma. In ni niti najpopolnejše živo bitje med sesalci. Sredi življenskih pogojev na Marsu, ki se tako močno razlikuje od naših, so se razvile nam neznane življenske oblike."

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

"ŽELITE V SEVERNO AMERIKO?"

Poldrugo leto robije za sleparije s potnimi listi

Ljubljana, 17. jun. 1930.

Pred nekaj dnevi se je pred novomeškim sodiščem moral zagovarjati Huber Pavel iz Zagreba, 51letni bivši finančni tajnik radi zločina prevare. Obtožen je, da je lani v jeseni izvabil 36,640 Din od Franceta Činkla, Ivana Činkla, Šibro Franceta in Jožeta, Jaklič Magdalene in Weis Pavline iz Koblerjev pri Kočevju. Obljubljal jim je, da jim bo preskrbel potni list in dovoljenje za izselitev v Ameriko.

Mudi se v Ameriko

Kje je ni v Sloveniji vasi, da ne bi kak njen vaščan želel iti v Ameriko na cekine sedet? Najbolj pa si menda želijo ljudje na Dolenjskem in Notranjskem, posebej še iz kočevskega okraja in iz Bele Krajine. Tako je v Koblerjih pri Kočevju živel Hočevar Anton ter že več let gruntal, kako bi prišel v Ameriko. Potnega lista ni dobil nikoli, kljub vsemu prizadevanju mu ni uspelo. Sredi oktobra pa je dobil Hočevar iz Zagreba pismo od nekega Hubra, ki mu sporoča, da mu je neki prijatelj povedal, da bi rad v Ameriko, da pa nima potnega lista. Sporoča mu, da ima on tri kvotne številke in en potni list za žensko osebo na razpolago. Če hoče Hočevar v Ameriko — mu je pisal — naj mu takoj brzojavi v Zagreb in naj dobi še druge. Hočevar je seveda takoj brzojavil, da prosi zase za eno kvotno številko. Huber mu je nato pisal, naj pošlje vse svoje listine, kakor tudi, naj dobi še druge v svojem kraju, ki hočejo iti in jim on lahko pomaga.

Hočevar je verjel, pridobil za to potovanje v Ameriko tudi nekaj drugih vaščanov ter od vsakega po 5000 Din za kvotno številko, kakor zahteva Huber. Huber je šel z njimi v Ljubljano, jih lepo premotil, da so mu izročili še denar za potne liste in je tako dobil Huber od vseh lepo vsoto 36,640 Din.

Pa je prišlo na dan, zakaj čim je dobil Huber ves denar, je postal manj gostobeseden. Toda njegove žrtve so gorele v želji po Ameriki ter so ga poiskale v Zagrebu. Dejal je, da je vse urejeno in da kmalu dobijo vse. Kar pripravijo naj se za rajžo. Kmalu na to pa je pisal Karlu Weissu, da so nastopile velike težave in da bo bržkone vse propadlo. Nekaj teh ameriških potnikov je šlo v Zagreb, kjer so spoznali, da jih je Huber sleparil. Ovadili so ga policiji, ki ga je še istega dne aretirala.

Huber se zagovarja s tem, da je res mislil samo dobro. Vedel je, da nekateri ljudje v Dalmaciji imajo kvotne številke, da pa ne pojdedo v Ameriko. Od njih je hotel kupiti kvotne številke in potne liste. Dejal je tudi, da bi svojim žrtvam ob neuspehu povrnil denar, saj ima — gosli, ki so vredne 250,000 Din ter mnogo pohištva v vrednosti 200,000 Din.

Dokazalo pa se je, da je Huber že star goljuf. Imel je že mnogo opravka s sodnijami, pa tudi s takimi "ameriškimi" zadevami se je že večkrat pečal. Povsod je poudarjal, da ima sijajne zveze z visokimi funkcijonarji v državi, hvalil gospodarski položaj v Ameriki in bogastvo, ki čaka njegove "žrtve" v Ameriki.

Razsodba se je glasila: Huber je kriv sleparije in se obsodi na poldrugo leto robije.

Z zagovorniške klopi v — zapor

Beograd, 16. jun. 1930.

Po izvršeni razglasitvi razsodbe proti zagrebškim teroristom so se izpuščeni obtoženci napotili v Zemun, kamor jih je povabil zemunski advokat dr. Kostić, ki je nekaj obtožencev zagovarjal na procesu. V hotelu Central so jim priredili večerjo, ki so se je udeležili tudi razni odvetniki s procesa. Policijska oblast si je bila v svesti, da bi utegnilo priti do prepovedanih izpadov ali demonstracij, pa je radi tega opozorila, naj se drže predpisov in naj ne skačejo čez piot zakonov. Kljub temu so nekateri udeleženci te večerje začeli tendencijozno vzklikati, v govorih so se vršili izpadi zoper režim in so s tem izzivali nerede. Morala je intervenirati policija, ki je zahtevala naj se razidejo, česar pa niso marali slišati. Eden od udeležencev je celo udaril nekega policaja. Policijska oblast je radi tega izgrednike kaznovala s po 30 dnevi policijskega zapora. Med kaznovanimi so tudi odvetniki dr. Kostič, dr. Dušan Bošković, dr. Peter Gvozdič in dr. Filip Marković.

Tako so pred dnevi zagovarjali obtožence in jih vlekli iz zagat, in ko jim je deloma uspelo, so se pijani od veselja spozabili sami ter se pregrešili zoper policijske predpise in bodo morali za 30 dni v zapor.

Navdušenje je sicer lepa stvar a krotiti se je še lepše.

Gasilci se pripravljajo za svoje dneve

Ljubljana, 17. junija 1930.

Gasilci cele države so združeni v Jugoslovanski gasilski zvezi, ki je imela v nedeljo svoj kongres v Ljubljani v dvorani Mestnega doma. Na kongresu je prišlo do razpravljanja mnogo vprašanj, ki kažejo stanje in razumevanje za gasilstvo.

Gasilci so imeli doslej na temelju svoje legitimacije trikrat na leto polovično vožnjo po železnici. To jim je ministrstvo vzelo.

Enako je tudi propadla prošnja za odpravo carine za bencin, ki ga rabijo gasilska društva s svojimi motornimi brizgalnami in avtomobili. Bencin za motorje ob priliki gašenja požarov, je prost carine, bencin pa, ki ga rabijo za avtomobile, s katerimi pripeljejo gasilce k požaru, pa ni oproščen carine. Malo čudno je res to. Na kongresu so rekli gasilci, da je celo smešno.

Vsa Zveza šteje 6765 društev, ki so včlanjena pri njej — torej precej velika armada.

Potem so na kongresu govorili tudi o pripravah za veliki gasilski izlet, ki se bo vršil v Ljubljani prve dni avgusta. Na ta izlet pride mnogo inozemskih gasilcev in mnogo bo gasilcev iz raznih predelov Jugoslavije, tako da bo te dni v Ljubljani mnogo vrvenja. V sprevodu gasilcev bo korakalo več deset tisočev gasilcev in gostov. K takemu prazniku je pač treba mnogo priprav. In slovenski gasilci jih vršijo z veliko vnemo in neutrudljivostjo.

Za nastop gasilcev so potrebovali primeren prostor. Pogajali so se z upravo Stadiona (ki je bil last Orlov, dokler niso bili razpuščeni), a se niso mogli sporazumeti, ker je Stadion zahteval 150,000 Din odškodnine ter še preskrbitev posojila 300,000 Din za dobo 10 let. Ker tega gasilci nikakor niso mogli sprejeti, so se pogajanja razbila. Potem so zaprosili upravo nogometnega kluba Ilirije, naj jim prepusti za slavnostne dni svoj nogometni prostor, kar je Ilirija tudi dovolila in sicer brezplačno.

Gotovo je, da bo samih slovenskih gasilcev prišlo na proslavo v Ljubljano nad 6,000, saj se jih je že doslej prijavilo 5,640 iz raznih krajev.

Tako bo Ljubljana v dneh 1. do 4. avgusta v znamenju gasilcev.

Novi rektor ljubljanske univerze. — Na seji Sveta profesorjev ljubljanske univerze je bil za rektorja 1930-31 izvoljen univerzitetni profesor dr. Alfred Šerko. Novi rektor je znan kot znanstvenik, kot predsednik Zoa, kot medicinski profesor in filozof, kot pisec mnogih medicinskih in filozofskih razprav (je dr. medicine in filozofije). Rojen je leta 1879 v Cerknici. Študiral je visoke šole na Dunaju, od ustanovitve univerze v Ljubljani pa je vsa leta dekan medicinske fakultete. Znano je tudi njegovo veliko delo "Živčevje" (v dveh delih: anatomija in filozofija), ki je najboljši slovenski medicinski učbenik za naše medicince.

Vlomilec obkoljen — izvrši samomor. — V soboto je mariborska policija bila obveščena, da se dva vlomilca, 16letni Škrabl in 17letni Kaloh skrivata spet v mestu. Oba sta znana kot vlomilca, vlomila sta v Mariboru, potemsta izvršila več vlomov po Štajerski, v petek zvečer pa sta se vrnila v Maribor, kjer je policija enega prijela, drugi pa je pobegnil na polje. Ko so ga detektivi obkolili s treh strani in je videl Kaloh, da je izgubljen, si je iz revolverja pognal kroglo v glavo in obležal v krvi. Bil je še pri zavesti in je priznal vse svoje vlome. V bolnici je padel v nezavest in je njegovo stanje obupno. Pri njem so našli beležnico, kjer je zapisal tudi slovo sorodnikom in pripisal, da se ne bo dal prijeti, marveč si bo rajši pogrej sam vzel življenje.

Pod vlakom, a ostala živa. — Na postaji Logatec bi se bila v nedeljo kmalu pripetila težka nesreča. Z Rakeka se je pripeljala z jutranjim vlakom Terezija Jurjevčič. Med vožnjo ji je postalo slabo in zato v Logatcu ni mogla takoj izstopiti, marveč šele, ko je vlak že začel voziti proti Ljubljani. Pri izstopanju je padla, stopnice voza so jo vrglę na tir, kjer jo je še nekaj kratov obrnilo, nakar je obležala ob tiru. Dvignili so jo in opazili, da ima rano v obrazu. Imela je odtrgan nos, ki se je le še za kožo držal.

Zdravnik jo je pregledal ter ugotovil, da rana ni nevarna in da se bo lahko pozdravila doma. Po mnenju očividcev se je zahvaliti le sreči, da ni žena postala smrtna žrtev nesreče.

Kopališka sezona se je začela. — Zadnje dneve je solnce s svojo toploto ogrelo vse slovenske vode in povsod, v potokih in rekah ter kopališčih je zadnje dni polno kopalcev. V Ljubljani je zelo obiskovano kopališče Ilirije, kakor tudi novo kopališče na Ježici, ki ga je zgradil ježenski domačin. Posavje je polno kopalcev in kmalu bomo na višku kopalne sezone, ko bo treba spet vpeljati kopalne vlake.

Za sklad dr. Jegliča, ljubljanskega škofa so nabrali ob priliki 80letnice, že nad 128,000 Din. Verni verniki.

Samomor. — Pri gostilničarju Rudolfu Horvatu v Kapeli pri Slatini Radencih je služila 28letna želarska hči Frančiška Murgič. Imela je dolgo časa znanje z nekim fantom iz domače vasi Hrastja, ki pa jo je zapustil in šel po svetu. To je dekleta tako potrlo, da je sklenila samomor. In te dni je s steklenico lizola stopila za gospodarsko poslopje Horvata, sedla na klop in izpila strup. Gospodarica jo je našla v stokanju. Zdravnik ji ni mogel več uspešno pomagati in dekle je umrlo. Zapustila je dva pisma: enega na mater, naj ji ne zameri tega, drugega pa za fanta, v katerem pravi: Ker ti ne morem dati roke v slovo, pa bom stopila mrtva pred te.... In tako je šla v smrt.

Nesreča v planinah. — Na binkoštni pondeljek je odšlo mnogo celjskih turistov v planine, v Savinjske planine. Med njimi je bil tudi uglaševalec klavirjev Davorin Ropas. Ko so se turisti vračali po Turškem žlebu, je Ropasu zdrčalo in zdrsel je po strmini navzdol ter obležal na dnu strmine, kjer se je hudo poškodoval. Tovariši so le s težavo in šele čez dobro uro prišli do njega. Našli so ga vsega premočenega in premrlega, ker je malo poprej divjala nevihta. Prenesli so ga v Solčavo, od tam pa prepeljali z avtomobilom v celjsko bolnico. Ropas je dobil težje poškodbe na glavi, zlomil si je tudi eno rebro in bržkone je dobil tudi notranje poškodbe.

Ameriški izletniki, ki so prišli s prvo skupino in naravnost v Ljubljano, so se od tu razpršili na svoje domove. Kolikor pa jih je iz bližnje ljubljanske okolice in tudi mnogo drugih pa prihajajo še vedno v Ljubljano, kjer se oglašajo v Zadružni banki, ki jim gre v vsem na roko. Pred nekaj dnevi je prišla tudi ona skupina, ki si je ogledala Švico. Med njimi tudi John Olip, ki odpotuje jutri 12. t. m. iz Ljubljane v Radovljico, kjer je doma, drevi pa bosta z Miletom Klopčičem poslušala v operi "Črne maske", izvirno slovensko opero komponista Marija Kogoja. Predstave se udeleži še nekaj drugih izletnikov.

Profesor Ivan Mazovec, profesor slovenščine in srbohrvaščine na ljubljanski realki, bivši oblastni poslanec SLS kamniškega okraja, je 14. t. m. umrl. Prejšnji dan ga je med maturitetnimi izpiti zadela kap, prepeljali so ga v bolnico, kjer je zjutraj podlegel.

Earl Hanson:

ISLAND

Pred kratkim se je vršila na Islandu velika proslava tisočletnice obstoja islandskega parlamenta.

Letošnji jubilej Islanda, na katerega je poslala večina západnih narodov svoje delegate, ne pomeni samo tisočletnice islandskega parlamenta, ampak tudi proslavo začudljivega gospodarskega in kulturnega napredka, ki ga je napravil Island v zadnjih 25 letih. Slavje torej predstavlja kronološki spomenik dviga malega naroda iz srednjeveške reakcije k modernemu napredku.

Značilno je dejstvo, da so Islandci, ki niso nikoli izgubili stikov z duhovnim razvojem in pridobitvami drugih narodov, v vsakem drugem oziru tako silno zaostali, da so še pred četrt stoletjem veljali za ljudstvo, ki se še ni prebudilo iz srednjeveškega spanja — vsaj kar se tiče življenskih pogojev in splošnih naprav.

Pred menoj leži novinski članek, ki je izšel l. 1885. in ki ga je napisal moj oče, potem ko je prepotoval to deželo junaških pripovedk. Deloma opisuje "tipično islandsko kuhinjo, kakršno najdeš v vsaki imoviti ali revni islandski hiši; nekaj izjem tvorijo le kuhinje v mestih, poglavitna razlika pa obstoji v pogledu čistosti in snage."

"Na nizkih zidovih, iz plasti kamenja in ruše, je počivala nepravilna streha, sezidana iz mladik, iz odpadkov, iz kitovih reber, ploskih kamnov skratka iz vsega, kar je lahko služilo za pokritje debele vnanje plasti iz šote. Veža je bila nekakšen sirov mozaik, sestoječ iz ribjih kosti in drugih snovi, ki so jih zabili v tla. Vsa znamenja pa so pričala o tem, da ni bil prostor še nikoli pometen. V malem pregradku je gorel skromen ogenj iz šote na kupu kamenja in kotel, ki je bil obešen nad plamenom, je skrival najbrž koštrunovo meso in repo. Svetloba je sijala skozi okence na vsakem robu prostora, za prezračevanje pa je bila luknja v strehi, skozi katero je odhajal tudi dim. Na deski je počivalo nekaj svojevrstnih lesenih torilc z ušesi na pokrovih. Iz njih je jedel Islandec svojo juho, medtem ko so bili po stenah in v kotih vsakovrstni predmeti, svedri, cunje, palice, deske in kosi uanja. Vse to je prišlo med letom v rabo. Slab gospodar je bil tisti, ki je take reči zavrgel."

L. 1927. sem obiskal kmečko hišo, ki jo je opisal moj oče. A mesto, da bi šel tja peš, kakor je to storil moj oče pred sto leti, sem se peljal v avtomobilu, ki prevaža kmečke pridelke in pisemsko pošto iz kraja v kraj po moderni cesti.

Stara hiša je medtem izginila; podrli so jo. Na njenem mestu je vstal nov, moderen dvonadstropni dom iz opeke, hiša, ki je bila najbrže manj slikovita od svoje prednice, a je zato mnogo prostornejša in zdravejša.

Dom in življenski pogoji se povsod spreminjajo, redko kje pa sem bil priča takšnega prevrata, kakor ga je bil deležen Island v moderni dobi. Preokret v gradnji hiš je namreč samo ena točka v dolgi vrsti zanimivih točk — fenomen v neskončnem nizu sprememb, ki so odstranile primitiven Island, ki ga je poznal moj oče in postavile na njegovo mesto novo deželo, ki obhaja letos tisočletnico svoje parlamentarne ustanove.

Islandci so končno dobili pravico do samoodločbe in so se z vso energijo vrgli na delo na spremembo tistih življenskih pogojev, ki so pred 150 leti malone upropastili deželo. Pred 150 leti so bili danski podložniki. Dežela je bila podvržena danskemu monopolu, ki je docela izpodrezaval njih trgovinske zveze z inozemstvom. Ker se ni ničesar uvažalo, so bili Islandci navezani na svoje lastne zaloge, ki so bile zelo pičle. Dežela ni imela ne lesa za gradnjo, ne premoga, nobene kovine. Islandci so lahko samo lovili ribe in pasli konje, ovce in krave. Vse njih rastlinje je obstojalo iz dveh produktov: iz repe in trave (sena). Šele pozneje so začeli saditi krompir.

Neglede na mesta, kjer se danes gradijo hiše iz uvoženega materiala, je služila Islandcem za gradnjo poprej šota in kamenje, kosti kitov in grmovje s kakšno priložnostno desko, ki so jo morali prinesti poniji na milje daleč. Pomanjkanje goriva je ponekod povzročilo "preobljudenje" in slabo zračenje stanovališč. Cele družine s služabniki in drugim priveskom so spale v enem samem tesnem prostoru, čigar dohod je bil zaprt, da se je na ta način preprečilo uhajanje dragocene toplote.

Pod temi pogoji so bili Islandci izpostavljeni vsem mogočim zdravstvenim in drugim nevarnostim. Epidemije in lakota so redčile njih vrste vedno iznova. Potresi so pustošili njih stanovališča in pomanjkanje cest jih je oviralo, da bi pošiljali pomoč od enega okraja do drugega.

Po poldrugstoletni borbi so dosegli Islandci najprej odpravo trgovinskega monopola, potem so si priborili samoupravo in slednjič, l. 1918 popolno neodvisnost. Danes je Island samostojna kraljevina, docela neodvisna od Danske in ima z Dansko samo skupnega kralja.

Sodobni Islandci stoje pred vprašanjem, kako zgraditi iz stare naselbine, ki je sto in stoletja ležala na severu Atlantskega oceana in dalec od velikih trgovskih cest sveta, ter je bila često komaj sposobna životariti, ker je dobesedno visela na svojih tradicijah s strastno ljubeznijo, ki je dobivala včasi naravnost obupne oblike in je neprestano sanjala o velikih dneh minule vikinške slave.

Na stotine turistov, ki se udeležijo proslave tisočletnice, bo jedva mogio spoznati, kako je vse tisto, kar je v svetu znanega o Islandu, preživelo. Sodobni Island je rezultat dela ljudstva, ki se je predramilo k novemu življenju.

RAZNE VESTI

Delavci poznajo svoje sovražnike

Washington, D. C. — Poskus senatorja Herberta, ki je predsednik zborničnega odseka, ki se peča z nominacijo Henry Davisa iz Charlestona zveznim distriktnim pravdnikom v vzhodni Južni Karolini, da bi prepričal javnost, da Henry Davis ni bil tisti Davis, ki je leta 1922 spravil v zvezno jetniišnico šest stavkarjev iz železniških delavnic v Charlestonu, se je popolnoma ponesrečil. Priče iz Charlestona so izpovedale, da je bila prosekucija dotičnih stavkarjev delo Henry Davisa, ki je to storil v interesu železniške družbe. Davis je bil leta 1928 Hooverjev demokrat in njegovo imenovanje distriktnim pravdnikom se smatra kot nagrada za njegovo podpiranje Hooverja.

Delavski zavarovalni družbi se združili

Washington, D. C. — John Mitchell Life Insurance Co., ki nosi ime bivšega rudarskega voditelja, in Union Cooperative Insurance associacija sta se združili. Združeni zavarovalninski organizaciji bosta poslovali pod imenom Union Cooperative Insurance Association, katero kontrolira bratovščina elektrarskih delavcev. Kombinirani organizaciji sta doslej izdali zavarovalninskih polic v vrednosti $86,000,000.

Unija zmagala na sodišču

St. Louis, Mo. — Sodnik Pearcy je podal odločitev v injunkcijski tožbi, katera je pretila uničiti tukajšnjo unijo natakaric, ki priznava organiziranim natakaricam pravico, da lahko nagovarjajo prijatelje organiziranega delavstva, naj ne patronizirajo raznih lokalov, proti katerim ima unija pritožbe. Pearcy je proti temu, da bi se izrabljalo moč sodišča proti organiziranemu delavstvu.

Plače policajem in ognjegascem ne bodo zvišane

Boston, Mass. — Župan predmestja Everett je objavil uradno poročilo, da bo nameravano zvišanje plač policajem in ognjegascem izostalo. Kot vzrok navaja sedanjo industrijsko krizo.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Agitirajte za "Prosveto"!

SIN

(Za Prosveto napisal Anton Adamič.)

Že od poldne so se drsali in sankali po klancu ter vreščali. Mirko in Francek sta zapovedovala in se zavijala v kožušček kakor gospodiča. Nandek, razcapanček pa je letal za njima kot njun sluga. Vsak tretji pot je smel prisesti k enemu izmed obeh, zato pa je moral vsakokrat vleči sanke na vrh klanca.

"Zakaj pa jih še tebi ne kupi oče?" je kričal Francek. Nandek je puhal v zardele prste in molčal.

"Moje bodo že jutri popravljene. Ah, da nimamo vsak svojih!" je vzklikal Mirko in sopihal za Nandkom.

Kot dobri prijatelji so naposled poskušali, če bi mogli vsi trije na sanke. Skopičili so se in šlo je res, toda ne dolgo; že sredi pota so se prekopicnili. Zakričali so in se povalili po snegu. Ej, to je imenitno! — Pa kakšna škoda! Desna krivina se je pohabila, nalomila.

Francek se je razjezil in pahnil svoja tovariša v sneg. Sam je sedel, preskušal in se pognal. Toda stranica je zahreščala, sanke so se povesile. Konec zabave! Pobrali so jo domov.

"Ti si kriv, Nandek, da veš!"

"Mar ti, ki si tako težak. Do jutri ti jih že lahko popravijo, ker ste bogati."

"Meni jih lahko kupijo deset!" se je bahal Mirko.

"Če bi jih bil tudi tebi kupil oče, bi bile moje sanke danes še cele," je očital Francek Nandku.

"Kajpak, vsega sem kriv samo jaz. Saj bi jih imel tudi jaz, pa očeta ni doma," se je branil Nandek.

"Kje je tvoj oče?"

"Po svetu hodijo. Dela iščejo."

"O, vemo, vemo!" se je rogal Francek. "Tvoja mati je perica, oče pa se potepa."

"Kdo je to rekel?" — Kakor bi ga pičil, je Nandek skočil v stran, segel v sneg in zagnal Francku kepo v obraz.

"Ti mene, ti mene?" Že sta se valjala po snegu in mašila sneg drug drugemu za vrat. Mirko ju je bodril:

"Le daj ga, le daj ga! — Nandek si za nič?" — Sram te bodi, France!" Oberoč in kolikor se je sprijelo snega, ju je obmetaval. Odnehala sta, toda sedaj je bežal Mirko.

Čez minuto so si bili že zopet dobri. Smejoč se in čivkajoč so izmenoma vlekli polomljene sanke. Zavili so v predmestno ulico. Ondi se jim je nudil poster prizor.

Pred hišo s pisano sliko nad vhodom se je zbrala gruča ljudi. Rdečeliični Gambrinus, ovenčan s hmeljem je sedeč na sodcu napijal z vrčem penečega piva dvema pijančkoma, ki sta se valjala sredi ceste. Prvi hip si mislil, da se objemata, pa sta se le ruvala in trgala obleko.

Ob hiši, za ogromno kopo srebrozelenega, kristalastega ledu sta se zibala dva moža, slično opravljena ko ona dva sredi ceste. Eden je z železnim batom pravileno razbijal ledeno ploščo, drugi je oprt ob lopato topo in nepremično zrl na pretepača.

"Kaznjenci se tepo", — so se menili ljudje. "Kje je paznik, ali vsaj stražnik? Vsi so pijani." "Za gostilničarje so najcenejši delavci!". "Z žganjem jih je napojil. Vagabundi so in pijanci." Zabavljali so, zavijali oči in se zgražali, toda tako nenavadni pretep je bil zanje srčna naslada.

Evo ga, paznika! Krenil je iz hiše h klopčiču na tleh. Najbližjega pretepača je pograbil za rameni, ga iztrgal, da so popustili živi in ga postavil na noge, kakor bi dvignil polno vreč. Nato se je lotil drugega, a je sam spodrsnil in se povaljal po brozgi. Okolica je bušnila v krohot. Oni na nogah je pristopil, se zamajal in že se je zgrudil. Padel pa je tako nerodno, da je obležal na hrbtu in z glavo tik nasprotnikovih nog. Še enkrat se je vzpel z glavo, tedaj pa je vsekako bolj nasilni dvignil svojo nogo — in lop! ga je usekala svetla podkovica kakor kladivo po ustih. Glava je udarila ob tla s prstenim jekom, iz ust pa se je pocedila kri. In zopet se je dvigalo kladivo.

Tedaj je planil iz gruče Nandek. Najprej je odrinil grozečo nogo, da je usekala po tleh. Ves besen je nato priskočil h glavi in brcnil moža v obraz — vse, kakor bi trenil.

"Falot, dajte ga! Glejte, tudi oko mu je menda izbil!" so kričali gledalci. Paznik, ki si je jedva pomogel na nogah, je že dvignil palico, Nandek pa se je zaletel vanj.

Pograbile so ga krepke roke; otresal se je. Nekdo ga je podrl na tla, toda deček je suval z nogami. Prisopihal je stražnik.

"Kdo si? Čigav si?" Nandek je molčal. Ko je opazil stražnik kri sredi ceste, ga je pograbil za vrat in ga postavil na noge. Otroku je posinel obraz, iz oči mu je sršel bes.

Škandal, škandal!" se je zgrozil nekdo. "Tudi poznika je!" Stražnik je zdivjal. Z eno roko ga je držal za vrat, z drugo pa pehal pred seboj.

"Boš govoril? Ti kanacija!"

"Ne pustim, da bi ga že vsak. — Saj ga je hotel oni tam ubiti!" je zajokal Nandek.

"Kaj tebi mar! Mar je kaznjenec tvoj brat, ti lump?" je rešal paznik za njim".

"Nak, ampak moj oče so!...," Nandek je lhtel in si pokril oči.

Vsi so se ozirali na kaznjenca, ki je pljuval kri.

Francek in Mirko sta se spustila v beg. Sanke so skakale po snegu, škrtale in cvilile so po suhih hodnikih. Molčala sta vso pot in si nista upala pogledati v oči.

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstopilih, črtanih in izobčenih članov naznaniti upravništvu Prosveta, da se lahko točno vredi imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljete glavnemu tajniku ostanejo tam v arhivu in jih upravništvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na naslov zato pripravljenih listinah vse naslove upravništvu Prosveta posebej. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravništvo uljudno apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo.—Philip Godina, upravitelj.

Ameriški predsednik Hoover govori na radio ob priliki 100letnice rojstva Jamesa Buchanana, petnajstega predsednika Združenih držav. Buchanan je bil eden izmed najbolj "colorless" predsednikov Amerike in je moral čakati Hooverjevega prosperitete in njihove politične mentalnosti, skozi katero se dežela sedaj pomika, prodno je postal "slaven."

ROSA

Povest o dveh ženah
Spisal Angelo Cerkvenik

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem kontestu Prosvete)

— Me boste torej obvestili, kdaj bo stvar dozorela?

— Nič se ne bojte!

— Nekoliko tesno mi je pri srcu, vseeno.

— Čemu bi vam moglo biti tesno! Saj bo umrla za vas kakšna druga in še to le po naključju za vas . . . To še nič ni! Precej huje je bilo, ko sem pred tridesetpetimi leti delal izpit za grofa Stromfelda . . . Možakar je postal doktor, za doktorat pa je plačal petnajst tisoč zlatih kron — meni! To je bilo bolj nevarno, nego ta vaša smrt . . . Tako umreti je samo precej nedolžna šala.

Rosa se je poslovila in šla peš vso dolgo pot od Springerjevega sanatorija, ki se je nahajal na Wallensteinovi cesti, do svojega stanovanja na Kolumbovem trgu. Hodila je počasi, prepuščajoč se svojim mislim, ugibanjem, upom in megleni bodočnosti. Bila je že pozna noč. Dvakrat ali trikrat se je morala legitimirati. Neizrekljivo hudo ji je bilo. Umreti, čeprav le navidezno umreti, pomeni: ločiti se od vsega, kar ji je drago in znano, podati se v objem novemu, popolnoma nepoznanemu ji življenju, daleč od domovine.

O . . . o domovini je dr. Springer govoril, kakor da je ni. Domovina? Ni je! So pa ljudje, ki so nam ljubi, mrtvi in še živi! Kraji so res povsod enaki! Kraj je pač kraj! Vendar in kljub jasni zavesti, da ima razumsko prav, čuti, da ji tukaj nekaj ni prav, da je pusto, neznansko dolgočasno, da ji nedostaje nekaj prijetnega, znanega, toplega, kar človeka ovija kakor volnena plahta, kakor dišeče seno . . . Celo sebi sami se bo odrekla, svojemu imenu in vsem, prav vsem znancem. Ostal ji bo sam dr. Springer.

Springer je res prijeten in ljubezniv, dober človek, a včasih ji je zoprn. Star je, zelo star. In čudaški. Solnčna jo je krstil. Da bi mu bila spomin na tisto čudno lepo dekle, na njegov mladostni sen, že davno sanjan in dosanjan. Mogoče se starec ukvarja z mislimi, ki bi ji bile zoprne, če bi vedela zanje. Potem bi mu bila izročena na milost in nemilost! Ali ne bi bila njegova, vsa njegova, kadarkoli in kakorkoli bi hotel? Saj bi mogel vsak hip pisati Boju, da še ni umrla. Kaj bi potem iz tega nastalo?

V misli se ji je vpletel pijanec, ki se je zaletel vanjo.

— Golobica . . . golo . . . golobčka . . . moja . . .

Jecljal je in se opotekal. Prijela ga je za roko.

— Kje stanuješ?

— Na po . . . na po . . . li . . . policiji.

— Kje boš spal.

— Spa . . . al? Vidiš . . . tukajle lepa postelja!

Legel je na pločnik ob visoki hiši in se ni dal več spraviti naprej.

— Imaš ženo, otroka?

— Ženo? Vlačugo imam . . . in še dve . . . dve mladi vlačugici . . . mnogo zaslužita . . . Pa sta bili tako lepi, ko sta bili majčkeni . . . Hilda je imela modre očke, sladke, golobje . . . o tiste oči.

Zajokal je.

— Hilda in Mariandel . . . tako zelo lepi sta bili! Pa sem padel pod kolesje stroja . . . Glej tukaj na roki je poznati . . . Šli sta po kruh, morali sta iti . . . na cesto . . . Začel sem piti . . . Od tistih dob pijem, čuješ . . . Miel, prinesi ga Štefan na mizo! Strela, jaz nisem pijanec. Kdo je pijanec . . . Jaz sem narod . . . narod sem! Kdo more kaj narodu? Narod je suveren . . . Živel Franc Jožef! . . . živel . . . živel! Kakšni socialisti? Narod, ne Adler . . . Doli Judje . . . Narod je suveren.

Rosa je opozorila stražnika na pijanca in je, še bolj žalostna, nadaljevala svojo pot.

To je, torej, družina! Družina?! Mati vlačuga, hčerki vlačugi, oče pijanec! Lepe perspektive! Jih je mar malo, ki živijo podobno življenje? Kje so le vsi tisti, ki se pretepajo, mučijo do smrti, ubijajo? Kje so še nepopisno strašne posledice spolnih bolezni? Kdo bi mogel vse to našteti, kdo dovolj glasno in jasno povedati? Kdo bo rešil ta problem? Kdo? Zakon Monogamija, bigamija? Poligamija, poliandrija? Vse je jalovo. Samo en zakon, oster, do neiprosnosti oster zakon: ostra selekcija zdravih, izločitev vsega bolnega in boljši, pravilnejši družabni red. Preporod človeka? Ali je ob teh pogojih današnjega družabnega reda in današnjega načina življenja možen? Ali ne zaduši vsake klice novega, boljšega, zdravejšega življenja že ob porodu?

Ali se ta problem ne bo nikdar rešil? Nikdar? Marveč bo večna uganka življenje, nepretrgana gibalna sila, neprestana borba brez konca in kraja, večno ruvanje dobrega in zla, divji ples praelementarnih sil? O, ona ve! spolnost se bo morala ločiti od ljubezni; in tedaj bo nastal red. Človeka bodo morali prisiliti k nekemu železnemu redu! K redu, ki se bo opiral na nepopačeno in naravno. Ljubezen pa bo morala biti neprispodobljivo čista, nesnovna, vedno deviška in vedno vseobča! Spolnost bo le gonilna sila, tajinstvena in neodgonetljiva sila — sredstvo znanstveno reglemetiranega porajanja najboljših, najzdravejših posameznikov. Oplojevanje bo privilegij telesno in duševno najlepših, najboljših ljudi, zdravih ljudi, silnih, k solcu hrepenečih! Družba pa bo morala celo pri teh ljudeh z železno uzdo brzdati strast spolnosti in gorje mu, kdor se bo pregrešil . . . Brez železne uzde ne bo šlo, vsaj tako dolgo ne, dokler ne bo družba toliko vzgojena, da bo do pičice in vejice natanko poznala — tudi v praksi, ne samo teoretično —, kakšne dolžnosti ima vsak posameznik do družbe . . . .

Neumnost, neumnost!

Zopet so jo objele pesimistične misli. Nepričakovano je pozvala na pomoč Boga, osebnega, individualneva, krščanskega, cerkvena Boga . . . Menila je, da bo pri njem našla tolažbo, zatočišče, miren pristan. Z neko trmasto in nepopustljivo doslednostjo je ponavljala besedo: Bog, Bog, Bog . . . Vse misli so se krčevito oprijemale teh treh črk . . . Zazdelo se ji je, da se je ta beseda oblikovala sama od sebe v neizmerno dolgo harmoniko, v brezkrajno vrsto telegrafskih drogov . . .

— Saj te hočem spoznati, moj Bog! Hočem, hočem!

Zaman!

Utrujena, do iznemoglosti izmučena je zaspala. Spala je čvrsto in trdno. Zjutraj je bila zopet vedra in vesela.

(Dalje prihodnjič.)

V novem Tokiu

Japonska prestolnica je oficielno obnovljena, uradno izlečena od vseh ran, ki jih ji je bil zadal potres l. 1923. Nedavno so proslavili ta dogodek z velikimi ceremonijami, v prvi vrsti s štiri ure trajajočim ogledom mesta po cesarju. Skoro sedem let je tega, kar se je tedanji prestolonaslednik vozil po cestah ob potresa in plamenov uničenega Tokia. Moral je čez visoke razvaline, mimo zoglenelih trupel, na gričih je zrl v še kadečo se praznoto. Zdaj je zopet videl te kraje kot kronana, posvečena glava države, in kar je najvišja moč tedaj vzela na znanje, je bilo z enako avtoriteto potrjeno in poklicano v novo življenje. Cesar je na Japonskem posredovalec med ljudstvom in bogovi, njegovimi predniki. Zato se je na dan proslave podal pred skrinjo svojih očetov, kjer je poročal o uspešni obnovitvi prestalnega mesta.

Šest let in pol je minulo, kar je potres uničil dobro polovico mesta. 58,000 ljudi je umrlo, 1,380,000 pa jih je ostalo brez strehe. V Tokiu samem niso oblasti niti za trenutek izgubile vajeti iz rok. Od prvega hipa nesreče je vlada skrbela za ponesrečence. Ko je bil promet vzpostavljen, so začeli odvažati razvaline, razstreljevati nerabne ruševine in postavljati na mesto prejšnjih hiš lesene barake s strehami iz valovane pločevine. Imenovana je bila obnovitvena komisija, ki je utrdila smernice za zidavo mesta: zgradbo širokih cest, mnogih parkov, kanale in struge rek pa je pustila na njih dotedanjem mestu, zato pa je skrbela za kolikor mogoče znaten razmak med hišami, ki so jih začeli graditi iz snovi, ki je le malo ali skoro nič podvržena potresnim katastrofam in ognju. To se je zgodilo iz zaščitnih ozirov, kajti Tokio stoji na potresnem ozemlju in vsaj dvakrat v stoletju postane žrtev velikega potresa.

Velikanske preglavice je delala pri obnovitvi regulacija nove prestolnice, ker se zemljišča niso mogla spoznati. Vlada je kratkomalo določila vsakemu lastniku zemljišča za desetino manjši prostor kolikor mogoče blizu prejšnjega mesta, če pa je trpel večjo škodo, ga je še podprla z denarjem. Vsa pred potresom in ognjem varna poslopja so dobila državno podporo.

Zdaj je novo mesto gotovo. 203,000 barak so odstranili, na njih mestu so zrastle iz tal nove stavbe. Vse to je stalo skoro milijardo jenov. V koliko se je uresničil načrt obnovitvene komisije? Novi Tokio ima projektirane široke ceste; veliki prehodi, ki merijo 30 do 40 m, se sečejo na važnih križiščih in vežejo mestne okraje ter pospešujejo avtomobilski promet.

Zdaj so prehodi lahki in enostavni tudi tam, kjer so bili poprej težko dostopni. Ulice so široke, večinoma asfaltirane, ob njih so zasajena drevesa, poleg hiš so pločniki — z eno besedo, Tokio je moderno mesto. Kadar bo obnova pri kraju, se bodo gotovo spomnili tudi na snago, zdaj je namreč Tokio pogreznjen v prah in blato. Razširjene ulice so pomaknile mesto daleč izven njegovih starih mej. Bivša predmestja so zazidana, pridružili so se jim novi mestni deli. Kmet se mora naravno umikati vedno bolj ven, kajti "Veliki Tokio" ima mesto prejšnjih dveh milijonov in pol prebivalcev, štiri do pet milijonov ljudi. To širno zemljišče križajo že neštevilne električne železnice v vseh smereh, in še vedno se jim pridružujejo nove. Vodovod ima samo pravo mestno ozemlje, ki obsega danes šele polovico velike naselbine. Nič drugače ni s plinom; vendar ima vsaka, tudi najbolj oddaljena hiša elektriko. Kanalizacija pa je na razpolago samo malemu delu, trgovinski četrti; drugače so še povsod jame, ki jih izpraznjujejo po enkrat na mesec.

Glede predvidene lege parkov se zdi, da je bil ta problem izredno težak. Novi Tokio je namreč v vsakem pogledu na zelenju najrevnejše mesto na svetu. Parkov je zelo malo, in te oaze so tako majhne, tako tesne, da jedva prihajajo v poštev za oddih ljudi. Dva ali trije večji parki služijo za večje shode, narodne slavnosti, razstave itd. Misel, da je treba parke ustanavljati kot nasprotne pole kamenitega morja, na Japonskem dozdevno še ni prodrla. Ni dvoma, da ima Tokio danes celo vrsto pred potresom in ognjem varnih stavb in zgradb, a okolu teh stoji na milijone lesenih hišic, obitih z deskami, hišic, ki imajo papirnata vrata, v najboljših primerih pa vhode, ki se zapirajo s steklom. In vse to je tesno in majhno, kajti prostor je poskočil v ceni in tudi življenski pogoji so se podražili.

V stilnem pogledu je novi Tokio prav takšna mešanica pestrine kakor snov stavb in prostor, na katerem stojijo. Namen, da bi bile stavbe zidane kar mogoče v japonskem slogu, je pač ostal na papirju. Sedem nadstropij visoki, štirikotni zaboji "Made in U. S. A." stoje tam grdi, čokati in tuji poleg japonske hišice iz tenkega lesa. Zastopan pa je tudi novi nemški slog, medenj se vrivajo rdeče strehe templjev, vrste se kičaste kavarne kakor na semnju in vmes vidiš asirsko-orientalsko katakombo nekega nadarjenega ameriškega arhitekta, Hotel Imperial. V mnogem mu je slično največje tokijsko gledališče Kabukiza. Zgrajeno je v starem tempeljskem slogu iz armiranega betona. Vse v tem mestu pa presegajo v deviškem slogu zgrajeni vogalni stolpi cesarskega gradu, ki stoji v stran od središča ter je sestavljen iz sivih skriljevčevih streh, ki pokrivajo male hišice v japonskem lesenem slogu. Povsod prevladuje smotrnost, manjka pa vse, kar daje mestu okrasje: veliki parki, trgi, drevesa, rože, vodometi, spomeniki — z eno besedo vse, kar ustvarja arhitektonsko podobo. Praznota Tokia, ki nastaja zaradi nizkih malih hišic, je vidna posebno, če pride tujec v mesto iz srednjejaponskih mest Kobeja in Kiota.

Potres v Tokiu je povzročil še marsikakšno drugo revolucijo. "Kavarna" obvladuje danes vse mesto. Vendar je nekoliko drugačna kakor pri nas. Prostori so majhni, tesni, tudi čisti niso kakor se spodobi za takšen prostor. In vendar so jih vsi mestni okraji polni. Nič manj ni barov in restavracij, ki po večini ne nudijo nič drugega, kakor poglede na več ali manj čedne natakarice. Poleg tega razpolaga Tokio s plesišči, ki so za marsikoga strašilo. Vendar morajo v njih gosti sedeti posebej in ne skupaj s plesalkami. Navzlic temu pa so ta zabavišča tako razvpita, da ne prestopi njih praga nobena dostojna Japonka. Kavarne, brivnice in fotografski ateljeji izpolnjujejo navadno podzemne prostore v poslopjih na glavnih cestah. Pred njimi mrgoli taksijev. Skoro popolnoma je izginila nekdanja "rikša". Ceste poživljajo cele množice mladih ljudi v pisanih oblekah, ki se potikajo po teh ponesrečenih ameriških ulicah, posedajo po kavarnah, plesiščih, kinematokrafih itd. Navzlic moralnemu jadikovanju starih pa je to nedolžna mladina.

Življenje polje po ulicah mogočno, povsod, ob vsakem času. Nočnega življenja sicer ne poznajo, zakaj na Japonskem je podoba, da ljudje mnogo spe. Rafinement in zabava, ki se je udomačila pri nas, je Japoncu še tuja reč. V Tokiu se ne zgodi nič posebnega, vendar so gledališča, kinematografi, zabavišča, bufeji, bari in kavarne vedno polne. In to kljub gospodarski stiski. Zahteva po opoju velemesta živi v Tokiu prav tako kakor v vseh drugih velikih mestih. To se je najbolje videlo ob letošnjih obnovitvenih slavnostih. Drugi dan je bil sestanek japonskih dostojanstvenikov v posebnem paviljonu pred cesarsko palačo. Cesarjeva družina je bila na desni, inozemski poslaniki na levici vladarjevi, spodaj pa je valovala tisočglava množica. In vse to je klicalo mestu, da je odmevalo širom sveta.

KOLEDARČKI

Na rokah imamo še nekaj Koledarčkov S.N.P.J. in stanejo po 25c komad. Kdor želi imeti enega ali več, naj hitro pošlje naročila zanj. Imamo le še kakih 50 komadov, torej hitite. Naročila je poslati upravništvu Prosvete, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAROČITE SLIKE JOŽETA ZAVERTNIKA

Gl. upravni odbor je dal izdelati velike slike pokojnega brata Jožeta Zavertnika. Slike so lepo izdelane in primerno velike ter pripravne, da se jih obesi v društvenih dvoranah ali privatnih domih. Upravni odbor želi, da se kmalu priglasijo z naročili vsi tisti, ki so zainteresirani in želo imeti slike. Cena pozamezni sliki je $2.50, to je na mehkem papirju in brez okvirja.

VINCENT CAINKAR, prodn. SNPJ.

Anekdote

Neka gospa v Parizu je priredila banket v čast pesnika Viktorja Hugoa. Povabljenih je bilo 14 gospodov. Zadnji hip pa je predsednik senata sporočil, da je nujno zadržan. Ko je gospa dobila to sporočilo, ji je bilo to zelo mučno, ker je vedela, da bo sedaj pri mizi le 13 oseb, kar bi pokvarilo dobro razpoloženje praznovernega Viktorja Hugoa. Svojo zadrego je potožila nekemu hišnemu prijatelju, nakar je ta hitel k svojemu prijatelju pesniku Francois Copeeju, da bi ga hitro pripeljal na banket. Medtem so gostje čakali v salonu na začetek obeda. Med njimi je bil tudi neki minister, kateremu je gospa zaupno sporočila vzrok zamude, obenem pa mu je izdala, da je eden gostov — ime je zamolčala — tako praznoveren, da noče sedeti pri mizi, kjer je 13 oseb. Minister je označil tako praznoverje za silno smešno in to svoje mnenje povedal zaporedoma vsem gostom, tudi Viktorju Hugou. Z vso resnostjo mu je zašepetal na uho: "Kaj mislite, zakaj še vedno ne začnemo jesti? . . . No, ker se med nami potika osel, ki se boji, da bi pri mizi sedelo samo 13 oseb. Ali že veste to?"—"Da, gotovo, gospod moj," je odvrnil Viktor Hugo na ves glas, "zakaj ta osel sem jaz!"

*

"Prosim, ali ne bi hoteli kaj dati za dom starih gospa?"

"Zelo rad — prosim, vzemite mojo taščo!"

ŠEST DNI PREKO OCEANA

Najkrajša in najhitrejša pot na potovanje na evropske postaje:

Ile de France, 11. julija - 1. augusta
(7 P. M.) (1 P. M.)
PARIS, 18. julija - 16. aug.
(7 P. M.) (1 A. M.)
FRANCE, 25. julija - 20. aug.
(7 P. M.)

Najkrajša pot po udobnosti. Vozite se v popolni kabini z vsemi modernimi udobnosti. — Pijača in slovna francoska kuhinja. Zmerne cene sobe.

Vprašajte kateregakoli pooblaščenega agenta ali

FRENCH LINE
212 N. Michigan Ave.
Chicago, Ill.

Naročnina za list Prosveta

Za Združ. države in Kanado	$6.00
1 tednik in	4.80
2 tednika in	3.60
3 tedniki in	2.40
Za Cicero in Chicago je	$7.50
1 tednik in	6.30
2 tednika in	5.10
3 tedniki in	3.90
Tednik sam stane	$1.20
Tednik v Evropo stane	1.70
Poštnina za tednik v Evropo	.50
Mladinski List stane	$1.20
Ml. List v Evropo stane	1.50

Cena oglasom po dogovoru.
Filip Godina, upravnik.

Piere de Malglaive.

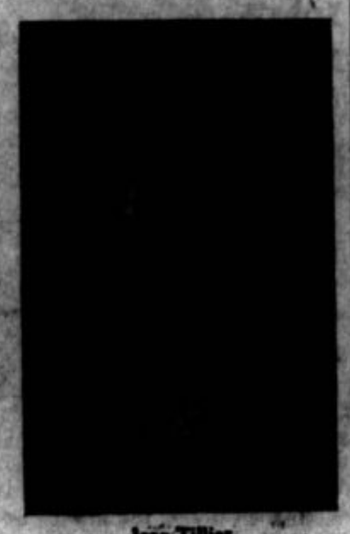

Jean Tillier,

De Malglaive, uradnik tukajšnje Francoske črte, je premeščen v Pariz in tam postane souradnik in upravni direktor vseh linij cele organizacije. Jean Tillier, njegov naslednik, sedanji pomočnik, je pa promoviran glavnim uradnikom v Ameriki.

Na odborovi seji direktorjev Francoske črte održane v Parizu, je bil imenovan Piere de Malglaive splošni zastopnik družbe za Ameriko in Kanado upravnim direktorjem v Parizu, kot poroča kablogramsko poročilo na tukajšnji lokalni urad družbe in je bilo sporočeno po upravnem uradniku Maurice Tillierju, čigar souradnik je bil dosedaj tudi Mr. de Malglaive. Na ti seji je bil imenovan tudi Jean Tillier, sedanji pomožni upravitelj glavnim zastopnikom tukaj v nadomestitev Mr. de Malglaiveja.

Te važne spremembe stopijo v veljavo meseca septembra, ko kor hitro odpotuje Mr. Malglaive v Pariz, da prevzame njegovo službo. Kot nov pomožni upravni direktor in kot tak bo drugi na vodstvu in pri upravi Francoske črte za ves svet, on je imel splošno odgovornost upravе v Ameriki in pri Kanadskih podružnicah že od leta 1923. Sem je prišel iz Antwerpna, kjer je bil glavni upravitelj za vso Belgijo.

Njegov naslednik Jean Tillier, star 33 let, je menda eden najmlajših ako ni najmlajši, ki je še kedaj imel tako važno pozicijo tukaj.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (June 30, 1930) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $6.00 in za pol leta pa $3.00. Člani SNPJ doplačajo $4.80 za leto, za pol leta $2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $7.50, pol leta $3.75, za člane $6.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.50, za vse leto pa $9.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravništvo "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., Chicago

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

BRZA ZVEZA V EVROPO

preko Hamburga na naših modernih parnikih
HAMBURG DEUTSCHLAND
ALBERT BALLIN NEW YORK
Redna tedenska odplutja. Zmerne cene. Direktna železniška zveza z Jugoslavijo.
Redna odplutja tudi na naših znanih kabinskih parnikih
ST. LOUIS, MILWAUKEE in CLEVELAND
Za navodila vprašajte lokalnega agenta ali
HAMBURG-AMERICAN LINE
177 N. Michigan Avenue Chicago

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA
V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA